

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І САДОВО-
ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

КАФЕДРА ЛІСІВНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового господарства
від 11.06.2026 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

з дисципліни «Механізація лісогосподарських робіт»

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства

Розробник: канд. с.-г. наук, доц. Білоус М.М.

Вступ

Навчальна практика з дисципліни «Механізація лісогосподарських робіт» має за мету поглибити і розширити знання щодо технічного оснащення лісового господарства.

Завданням практики є закріплення теоретичних знань, щодо машин і обладнання та технологій виконання лісогосподарських робіт. Навчитись розв'язувати фахові задачі та практичні проблеми лісогосподарського виробництва.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лісового і мисливського господарства, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Навички здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові предметні) компетентності (СК):

СК6. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення сформульованого завдання, а також оцінити

СК9. Здатність розробляти проектну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

СК10. Здатність організовувати роботу малих колективів виконавців.

СК11. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН5. Розуміти і застосовувати особливості процесів росту і розвитку лісових насаджень, теорії та принципи ведення лісового і мисливського господарства для вирішення завдань професійної діяльності.

ПРН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

ПРН14. Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.

ПРН15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

Бази проведення практики

Навчальна практика проводиться на базі навчальної лабораторії «Інженерно-технічного забезпечення лісового комплексу», ВП НУБіП України «Боярська ЛДС».

Організація проведення практики

Загальне керівництво здійснює керівник практики. Тривалість практики 10 днів (50 год.). Навчальну практику здобувачі вищої освіти проходять у складі постійних бригад по 5-6 осіб. У кожній бригаді призначається бригадир. Перед початком практики здобувачі ознайомлюються з її програмою, формують бригади, які одержують необхідні прилади, інвентар, бланки й посібники, проходять інструктаж із техніки безпеки відповідно до «Правил техніки безпеки під час проходження навчальної практики» і розписуються у спеціальному журналі.

Керівник практики перед початком робіт проводить зі здобувачами інструктаж з охорони праці та техніки безпеки; відповідає за дотриманням техніки безпеки під час проходження практики; забезпечує максимально ефективне виконання всіма практикантами вимог передбаченої програми та перевірку правильності виконаних робіт.

Здобувачі вищої освіти під час проходження практики повинні відповідально ставитися до дотримання правил техніки безпеки; не пропускати без поважної причини запланованих занять; брати участь в усіх видах робіт, що передбачені програмою практики та написанні звіту; бережно і за призначенням використовувати отриманий інвентар.

Зміст навчальної практики

Протягом практики студенти виконують завдання відповідно до тематичного плану. Після роз'яснення плану робіт керівником практики, студенти отримують індивідуальні та бригадні завдання пов'язані особливостями використанням тракторної техніки та лісогосподарських машин і знарядь. Усі завдання виконуються з метою набуття та вдосконалення студентами практичних навичок виконання лісогосподарських робіт.

Таблиця 1

Орієнтовний тематичний план

Назва теми	Кількість годин	
	всього	із них

		аудиторні	самостійна робота
Тема 1. Техніка безпеки під час проходження навчальної практики	2	1	1
Тема 2. Ознайомлення з матеріально-технічною базою практики	3	1	2
Тема 3. Ознайомлення з принципами комплектування машинно-тракторних агрегатів та обґрунтування оптимальних схем їхнього руху на робочих ділянках	5	3	2
Тема 4. Робота з малогабаритними засобами механізації. Запуск двигуна. Практичне керування мотоблоком і мінітрактором	5	3	2
Тема 5. Ознайомлення з конструкцією колісних і гусеничних тракторів, їхнє регулювання і запуск	5	3	2
Тема 6. Конструкція і регулювання знарядь для передпосадкового обробітку ґрунту	5	3	2
Тема 7. Конструкція і регулювання посівних машин і лісосадильних машин	5	3	2
Тема 8. Конструкція і регулювання машин для боротьби з шкідниками та збудниками хвороб лісу	5	3	2
Тема 9. Конструкція і регулювання машин для поливу та землерийного обладнання	5	3	2
Тема 10. Ознайомлення з технологіями лісогосподарських робіт на підприємстві (Боярська ЛДС)	5	3	2
Тема 11. Технічне обслуговування і встановлення машин на зберігання.	5	3	2
Всього	50	29	21

Індивідуальні завдання

Індивідуальними завданнями передбачено відпрацювання студентами завдань під час виконання технологічних прийомів при роботі з лісогосподарськими машинами та обладнанням, а також перевірка якості проведення робіт.

Методичні рекомендації

Під час проведення практики студенти повинні засвоїти основні положення з техніки безпеки при виконанні лісогосподарських робіт.

Засвоїти безпечні прийоми роботи на основних машино-тракторних агрегатах при створенні лісових насаджень та догляду за ними, здійснення захисту лісів від шкідників, збудників хвороб та пожеж, а також при будівництві та утриманні лісових доріг.

Ознайомитись з принципами комплектування машино-тракторних агрегатів та обґрунтування оптимальних схем їхнього руху на робочих ділянках. Розглянути вимоги до комплектування машинно-тракторних агрегатів.

Вивчити поняття про кінематику машинно-тракторних агрегатів та основні

елементи кінематики руху машинно-тракторних агрегатів. Визначити кінематичні параметри агрегату, зокрема: центр агрегату, центр і радіус повороту агрегату, мінімально допустимий радіус повороту.

Розглянути будову, робочий процес, регулювання й основні техніко-експлуатаційні показники базових моделей мотоблоків і малогабаритних тракторів. Засвоїти особливості їхніх конструкцій і технологічного обладнання. Опанувати загальні принципи роботи механізмів систем цих технічних засобів.

Підготовка тракторів до запуску двигуна, вивчення основних прийомів із його запуску та зупинки. Запуск розглянутих мотоблоків різними способами. Практичне керування мотоблоком і мінітрактором.

Засвоїти особливості конструкцій та опанувати загальні принципи роботи механізмів і систем базових моделей колісних і гусеничних тракторів.

Ознайомитись із картою технічного обслуговування тракторів та виконати щозмінне технічне обслуговування тракторів (перевірка кріплення, регулювання і контрольні виміри).

Підготувати трактори та вивчити основні прийоми із його запуску та зупинки.

Для закріплення теоретичних знань та набуття необхідних практичних навичок, студентам необхідно засвоїти конструктивні особливості розміщення механізмів і приладів управління основними тракторами, які використовуються лісогосподарськими підприємствами.

Вивчити основні прийоми керування тракторами зокрема: початок руху, зміна швидкості та напрямку руху, подолання перешкод та рух заднім ходом. Підготовка тракторів до роботи.

Вивчити конструктивні особливостей плугів загального і спеціального призначення, а також типових видів борін.

Навчитись регулювати знаряддя на відповідну глибину обробітку, проводити щозмінне технічне обслуговування. Засвоїти основні правила та прийоми роботи на орних агрегатах.

Вивчити конструктивні особливості сівалок та лісосадильних машин і їх основні регулювання та виконати їх агрегування з тракторами.

Опанувати знаннями щодо конструктивних особливостей обприскувачів, обпилювачів та аерозольних генераторів. Провести щозмінне технічне обслуговування і основні регулювання аерозольного генератора-обприскувача. Засвоїти основні правила та прийоми роботи з машиною.

Вивчити конструктивні особливості бульдозерів, грейдерів і скреперів, а також і основні регулювання обладнання.

Вивчити конструкцію навісної далекоструменевої дощувальної установки.

Виконати роботи з установа на зберігання техніки, яка використовувалась під час навчальної практики.

Окремі теми програми опрацьовуються під час екскурсій на виробничі об'єкти лісогосподарських підприємств та інші установи, організації й відомства пов'язані з лісогосподарським виробництвом.

Орієнтовний тематичний план екскурсій (виїзних занять)

Назва теми	База проведення занять	Кількість годин
Принцип комплектації ґрунтообробних машино-тракторних агрегатів.	ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» (с. Пшеничне)	2
Технології, основні прийоми і технічне оснащення для виконання протипожежних заходів.	ВП НУБіП України «Боярської ЛДС» (м. Боярка)	3

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення практики студентів

Тягові машини та робочі знаряддя, зокрема: малогабаритний трактор, мотоблок, мотокультиватор і робоче обладнання малої механізації, а також лісогосподарські машини та механізми надані підприємством бази проведення практики.

Вимоги до написання звіту

Відповідно до тематичного плану практики, індивідуальних та практичних завдань студенти готують щоденник-звіт з додатками, у якому відображають тему, мету, зміст завдань та короткий опис їх виконання, додають матеріали розрахунків показників лісогосподарських заходів, фотоматеріали, а також до кожного дня практики формують відповідні висновки.

Форми та методи контролю

На основі перевірки представленого щоденника та звіту викладач проводить залік, під час якого виявляє знання кожного здобувача окремо з усіх видів виконаної роботи.

Рекомендовані джерела інформації

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Механізація лісогосподарських робіт» (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2144>).
2. Виговський А. Ю., Білоус М. М. Лісогосподарські машини та знаряддя : підручник. Київ : ЦП Компрінт, 2021. 605 с.
3. Виговський А. Ю., Білоус М. М. Механізація лісогосподарських робіт : навч. посібник. Київ : НУБіП України, 2019. 510 с.
4. Виговський А. Ю., Білоус М. М. Механізація лісогосподарських робіт : методичні вказівки до навчальної практики для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 205 «Лісове господарство». Київ : ЦП КОМПРИНТ, 2022. 98 с.
5. Зима І. М., Малюгін Т. Т. Механізація лісогосподарських робіт :

підручник. Вид. 4-е, перероб. і доп. Київ : Фірма «ІНКОС», 2006. 488 с.

6. Машина і обладнання для лісового господарства : навч. посіб. / за ред. В. І. Кравчука. Дослідницьке : УкрНДПВТ ім. Л. Погорілого, 2011. 192 с.

7. Правила охорони праці для працівників лісового господарства та лісової промисловості. URL: <http://ohranatruda.in.ua>.